

Diagnostiek in perspectief

3 november, Maastricht

Dr. Jacques Geraets
Fysiotherapeut, Epidemioloog, Gezondheidswetenschapper

NHG, afdeling richtlijnontwikkeling en wetenschap, Utrecht
Hszuyd, faculteit gezondheidszorg, Heerlen
Medisch Centrum, Landgraaf

Diagnostische testen van de nek- en schoudergordel

3 november, Maastricht

Diagnostiek in perspectief

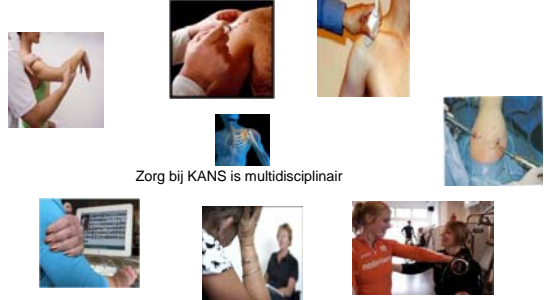
Inhoud:

- Diagnostiek in perspectief van richtlijn KANS en
- Diagnostische testen bij klachten schouder en nek (structuren, functies, activiteiten en participatie)

- multidisciplinair zorg
- KANS paradigma
- differentiatie specifiek en aspecifieke KANS
- indeling met consequenties voor beleid
- diagnostisch proces
- patroonherkenning
- betrokkenheid van structuren
- specifieke functies binnen de beweegketen
- ADL, arbeid, hobby en sport
- biopsychosociaal model

Richtlijn KANS multidisciplinaire zorg

Richtlijn KANS multidisciplinaire zorg

Deze richtlijn sluit aan bij andere relevante richtlijnen
(specifiek, aspecifiek, monodisciplinair, multidisciplinair):

- KNGF-richtlijn klachten aan de arm, nek en schouder (KANS) 2010
- KNGF evidence based statement subacromiale schouderklachten 2011
- KNGF richtlijn whiplash 2005
- KNGF richtlijn Reumatoïde Arthritis 2008
- NHG-standaard schouderklachten 2008
- NHG-standaard epicondylitis 2009
- NHG-standaard Hand- en Polsklachten 2010
- NHG-standaard Arthritis 2009
- Richtlijn oefentherapie-Mensendieck bij patiënten met aspecifieke nek-schouderklachten 2001
- Richtlijn handelen van de bedrijfsarts bij werknemers met klachten aan arm, schouder of nek 2003
- Richtlijn NOV CTS 2005
- Richtlijn NOV CPRS 2006
- Richtlijn NOV Whiplash Associated Disorders I/II 2006

Richtlijn KANS multidisciplinaire zorg

Diagnostiek in het perspectief van multidisciplinaire zorg .

- Communicatie:
  - spreek je dezelfde taal?
  - gebruik je dezelfde terminologie/definities/indelingen?
- Afstemming diagnostisch beleid:
  - wie doet welke diagnostiek?
  - wanneer en naar wie verwijs je voor aanvullende diagnostiek?
- Afstemmen therapeutisch beleid
  - wie verzorgt welke behandeling?
  - wanneer en naar wie verwijs je voor aanvullende behandeling?

Richtlijn KANS multidisciplinaire zorg

Conclusie 1:

Het diagnostisch proces zoals vastgelegd in de richtlijn KANS draagt bij aan:

- uniformiteit ten aanzien van terminologie en indelingen
- uniformiteit ten aanzien van de uitvoering van diagnostische testen
- een betere afstemming van beleid en zorg

binnen een *multidisciplinair* kader.

Richtlijn KANS KANS paradigma

Vertaling van current best evidence (diagnostiek en behandeling) naar richtlijnen

- Richtlijnen zijn een weergave van de "current best evidence"
- Weging van best evidence door werkgroep(GRADE)
- Geven tevens expertisatie bij het "lack of evidence"
- epidemiologie, etiologie, diagnostisch proces, therapeutisch beleid, evaluatie en verwijzing
- Herziening gemiddeld iedere 6 – 8 jaar
- Richtlijn is weerspiegeling van KANS paradigma

Richtlijn KANS KANS paradigma

Conclusie 2:

De aanbevelingen met betrekking tot het diagnostisch proces zoals beschreven in de richtlijn KANS zijn een weergave van het KANS *paradigma* en gebaseerd op gewogen best evidence aangevuld met klinische expertise.

Richtlijn KANS Specifieke en aspecifieke KANS

Diagnostisch testen in het kader van het diagnostisch proces richtlijn KANS:

- ernstige specifieke aandoening
- systemische aandoening
- traumata
- *specifieke* KANS
- werkdiagnose *aspecifieke* KANS

Richtlijn KANS Specifieke en aspecifieke KANS

Conclusie 3:

Het doel van het diagnostische testen in het kader van de richtlijn KANS is met name het onderscheid maken tussen specifieke en aspecifieke KANS

Richtlijn KANS Indeling met consequenties voor beleid

Diagnostiek in historisch perspectief aan de hand van NHG standaarden:

- NHG-standaard schouderklachten 1990
  - gebaseerd op Cyriax-paradigma
  - diagnostiek gebaseerd op weerstandstesten
  - indeling op basis van weefselpathologie (tendinitis, bursitis)
  - beleid: corticosteroid injecties en diep dwarse fricties
 Onderzoek 1990-1999: indeling niet betrouwbaar vast te stellen
- NHG-standaard schouderklachten 1999
  - beperkt aantal functietesten
  - indeling op basis van functiebeperkingen
  - beleid: stappenplan analgetica, NSAID's, injectie.....fysiotherapie (na 6 weken)
 Onderzoek 2000-2008: kortdurend effect injecties, oefentherapie effectief
- NHG-standaard schouderklachten 2008
  - stappenplan/indeling gehandhaafd: oefenther.,cwk/twk, biopsychosociaal, arbeid
  - beleid: naast elkaar inzetbaar, - pijn (analgetica, NSAID's, injectie)
  - beperking schouder en nek (fysiotherapie, MT)
  - chronische klachten (graded activity)

Richtlijn KANS Indeling met consequenties voor beleid

Conclusie 4:

Diagnostische testen (functietesten) dragen bij aan het maken van een *indeling van klachten* van de schoudergordel (op basis van functiestoornissen) met *directe consequenties voor het therapeutisch beleid*.

Richtlijn KANS Diagnostisch proces

Diagnostische testen als onderdeel van het diagnostisch proces

- Anamnese
- Lichamelijke onderzoek
  - Inspectie in rust
  - Inspectie tijdens beweging
  - Functietesten
    - actief bewegingsonderzoek
    - passief bewegingsonderzoek
  - Aanvullend lichamenlijk onderzoek
    - arthrogeen
    - mobiliteit
    - kracht
    - coordinatie
    - provocatietesten/integriteitstesten
- Aanvullend onderzoek
  - beeldvormend diagnostiek
  - laboratorium onderzoek

Richtlijn KANS Diagnostisch proces

Conclusie 5:

- Diagnostische testen slechts een beperkt onderdeel van het diagnostisch proces.
- Diagnose wordt gesteld op basis van combinatie van informatie uit anamnese, inspectie, lichamenlijk onderzoek en aanvullend onderzoek

Richtlijn KANS Patroonherkenning

Bij het evalueren van bewegingsstoornissen van de schoudergordel bestaat in toenemende mate consensus om daarbij de volgende patronen te onderscheiden:

- functiestoornissen van de cervico-thoracale overgang
- scapula dyskinesie
- subacromiale impingement (primair of secundair)
- glenohumerale beperking
- glenohumerale instabiliteit

Richtlijn KANS Patroonherkenning

Conclusie 6:

- De basis van schouderdiagnostiek is patroonherkenning door anamnese, inspectie en functieonderzoek;
- klinische testen dienen om het klinisch redeneerproces te ondersteunen.

Richtlijn KANS Structuren

Diagnostische testen structuren nek en schouder (state of the art):

- Zeer veel diagnostische testen in gebruik
- Onderzoek diagnostische testen vooral uitgevoerd in tweede lijn
- Met name gericht op diagnostische validiteit; niet op responsiviteit
- De diagnostische validiteit van onafhankelijke testen is laag
- De diagnostische validiteit neemt toe indien testen gecombineerd worden
- Functietesten geschikt voor maken van indeling op basis van functiebeperkingen
- Provocatietesten zeggen iets over de betrokkenheid van weefselstructuren
- Diagnostische testen zeggen niets over de onderliggende weefselpathologie
- Aanvullend beeldvormend onderzoek (echografie, MRI, RX) soms noodzakelijk

Richtlijn KANS Structuren

Conclusie 7:

Diagnostische testen (gecombineerd) zeggen iets over de betrokkenheid van *weefselstructuren*, maar niets over de onderliggende weefselpathologie (daardoor aanvullend beeldvormende diagnostiek soms noodzakelijk)

Richtlijn KANS Specifieke functies in de beweegketen

Onderzoek bij klachten schoudergordel verloopt van centraal naar perifeer:

- cervicale en thoracale wervelkolom
- Scapulapositie
- Scapulabeweging
- glenohumerale gewricht
- acromioclaviculaire gewricht
- sternoclaviculair

Richtlijn KANS Specifieke functies in de beweegketen

Onderzoek van structuren in de beweegketen in kader van specifieke functies:

- Arthrogene en myogene mobiliteit CWK/TWK
- Scapulapositionering (rotaties, elevatie, protractie, winging)
- Scapuladyskinesie (inferior, medial en superior winging)
- Scapulohumerale ritme (spierzwakte, -verkorting, coordinatie)
- Pijnlijk traject (painful arc), test van Neer gecombineerd met Hawkins-Kennedy (subacromiaal impingement) (hoge sensitiviteit)
- Integriteit van cuff: droparm-test gecombineerd met empty-can (Jobe)-test (hoge specificiteit)
- Beperkte glenohumerale endo- en exorotatie (ant. of dors. glenohumerale kapsel)
- Vergrote glenohumerale bewegingsuitslag, apprehension, relocation en release (functionele instabiliteit, hypermobiliteit, laxiteit)
- Spierlengte (trapezius desc., levator scap., pectoralis minor en major)
- Spierkracht: pivoters, protectors, positioners, propellers preparators (5 P's)
- Intra- en intermusculaire coordinatie van proximaal naar distaal

Richtlijn KANS Specifieke functies in de beweegketen

Conclusie 8:

Onderzoek van botstructuren, periarticulaire structuren en spierfuncties (5 P's) in perspectief van specifieke functies in de beweegketen.

Richtlijn KANS ADL, arbeid, hobby en sport

Diagnostiek en beleid bij klachten schouder en nek:

- ADL (verzorging, huishouden)
- Arbeid (beeldschermwerk, werken boven schouderhoogte, repeterende bewegingen)
- Hobby (tuinieren)
- Sport

Richtlijn KANS ADL, arbeid, hobby en sport

Conclusie 9:

Bij de diagnostiek en het beleid bij klachten van schouder en nek staan specifieke activiteiten tijdens ADL, arbeid, hobby en sport centraal.

Richtlijn KANS Biopsychosociaal

- diagnostiek en beleid bij KANS multifactorieel
- Biopsychosociaal model
- Factoren betrokken bij het ontstaan van de klachten zijn niet altijd dezelfde factoren die betrokken zijn bij het voortbestaan van de klachten
- Stadia van weefselherstel
- Psychologische factoren (catastroferen)
- Participatie arbeid en sport

Richtlijn KANS Biopsychosociaal

Conclusie 10:

Klachten van schouder en nek worden multifactorieel bepaald (biopsychosociaal).

Diagnostiek in perspectief

Samenvatting:

- KANS in multidisciplinair kader: communicatie, uniformiteit, afstemming van beleid
- KANS paradigma: current best evidence
- differentiatie specifiek en aspecifieke KANS
- indeling op basis van functiestoornissen met consequenties voor beleid
- diagnostische testen onderdeel van diagnostisch proces
- basis voor diagnostiek is patroonherkenning door anamnese, inspectie en functieonderzoek (diagnostische testen dienen ter ondersteuning)
- diagnostische testen zeggen iets over betrokkenheid van weefselstructuren, maar niets over de onderliggende weefselpathologie
- beoordeel specifieke functies (botstructuren, periarticulaire structuren en spierfuncties) binnen de bewegketen van centraal naar perifeer
- betrek daarbij activiteiten uit ADL, arbeid, hobby en sport
- beoordeel klachten vanuit een biopsychosociaal perspectief

Richtlijn KANS Diagnostiek in perspectief

Diagnostische testen (huisarts, fysiotherapeut, orthooped) in multidisciplinair kader:

Stap 1

- Communicatie
- Uniformiteit testen
- Uniformiteit indeling
- Beleid huisarts

Stap 2

- uniformiteit testen
- Beleid fysiotherapeut (aanvullend onderzoek geïndiceerd? Cuff lease)
- Beleid orthooped (aanvullend onderzoek? Indicatie operatie?)

Stap 3

- Aanvullende testen fysiotherapeut (aanvullend onderzoek?, aangrijpingspunten voor oefentherapie)
- Minder harde evidence

Diagnostische testen nek en schouder

	wie	test	indeling	beleid	bron
1	Huisarts Fysiotherapeut Orthooped	Cwk actief/passief	Cwk	Analgetica NSAID's Injectie Fysiotherapie	NHG KNGF- statement NOV KNGF- KANS
		Elevatie actief/passief Painful arc	Subacromiaal impingement		
		Exorotatie passief	Glenohumeraal		
2	Fysiotherapeut Orthooped	Test van Neer Hawkins/Kennedy	Subacromiaal impingement	Fysiotherapie Aanvullend onderzoek Operatie	KNGF- statement NOV KNGF- KANS
		Drop arm Empty can/Jobe test	Integriteit rotatoren cuff		
3	Fysiotherapeut	Spurling, ULTT, Velsalva Compressie/ distractie	Cervicale radiculopathie	Fysiotherapie Aanvullend onderzoek	KNGF- KANS
		Relocation test Anterior release test	Instabiliteit		
		Kracht supra- en infraspinatus	suprascapulaire compressie		

Bedankt voor uw aandacht

Handen uit de mouwen

